

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

16.11.2021

КАРАР

№ 1169

«2021-2022 елларга Нурлат муниципаль районында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасының башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасын раслау турында

«Россия Федерациясе халыклары телләре турында» 1991 елның 25 октябрдәгә 1807-1 номерлы Россия Федерациясе Законы, Россия Федерациясе Президентының 2012 елның 19 декабрдәгә 1666 номерлы Указы белән расланган 2025 елга кадәрге чорга Россия Федерациясе дәүләт милли сәясәте Стратегиясе, «Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында» 1992 елның 8 июлдәгә 1560-ХII номерлы Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 25 октябрдәгә 794 номерлы карары белән расланган «2021-2022 елларга Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» дәүләт программасы нигезендә, Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләрен саклау, өйрәнү, үстерү һәм аларның функциональлеген арттыру, шулай ук татар телен саклау, өйрәнү һәм үстерү өчен шартлар тудыру максатларында, Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Башкарма комитеты

КАРАР БИРЭ:

1. «2021 - 2022 елларга Нурлат муниципаль районында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасының башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасын (алга таба - Программа) расларга.

2. Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф бүлеген Программаның координаторы - дәүләт заказчысы итеп билгеләргә.

3. Нурлат муниципаль районының «Финанс-бюджет палатасы» МКУнә ел саен чираттагы финанс елына район бюджетын формалаштырганда, бу максатларга Нурлат муниципаль районы бюджетыннан жибәрелә торган акчалар чикләрендә, мөмкинлекләренә исәпкә алып, Программа чараларын тормышка ашыру өчен акчаларны күздә тотарга тәкъдим итәргә.

4. Нурлат муниципаль районы жирле үзидарә органнарына Программа чараларының үтәлешен тәмин итәргә тәкъдим итәргә.

5. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф бүлеге начальнигына йөкләргә.

Татарстан Республикасы Нурлат
муниципаль районы Башкарма
комитетының 16.11.2021 ел, №
1169 карары белән расланды

**"2021-2022 ЕЛЛАРГА ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ДӘҮЛӘТ ТЕЛЛӘРЕН ҺӘМ
ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
БАШКА ТЕЛЛӘРЕН САКЛАУ, ӨЙРӘНҮ ҺӘМ ҮСТЕРҮ"
МУНИЦИПАЛЬ ПРОГРАММАСЫ**

Программаның паспорты

Программаның исеме	"2021-2022 елларга Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасының Нурлат муниципаль районында башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү" муниципаль программасы (алга таба-Программа)
Муниципаль заказчы – программаның координаторы	Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф бүлеге
Программаның төп эшләүчеләре	Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф бүлеге
Программаның максаты:	Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында татар, рус һәм башка телләрен, шулай ук Татарстан Республикасыннан читтә татар телен саклау, өйрәнү һәм үстерү өчен шартлар тудыру
Программаның Бурычлары	<ol style="list-style-type: none"> 1. Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында тел сәясәтен норматив хокукый тәэмин итүне камилләштерү; 2. Татарстан Республикасы дәүләт телләре буларак татар һәм рус телләрен паритет эшчәнлегенә ярдәм итү; 3. Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында татар һәм рус телләрен өйрәнү һәм татар һәм рус телләрендә укыту буенча тулы системаны үстерү; татар телен һәм татар телен Татарстан Республикасыннан читтә өйрәнүгә һәм укытуга ярдәм итү; 4. Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында татар һәм рус телләрен саклау һәм үстерү процессларын фәнни һәм фәнни-методик яктан тәэмин итү; 5. Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында яшәүче халыкларның телләрен саклау һәм үстерү; 6. Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында социаль статусын күтәрү һәм дәүләт һәм башка телләрен популярлаштыру.
Программаны тормышка ашыру вакыты һәм этаплары	2021 – 2022 еллар
Финанслау күләме еллар буенча бүленеп	Программаны финанслауның фаразланган гомуми күләме Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы бюджеты акчалары хисабына 40 мең сум тәшкил итә, шул исәптән: 2021 елда-20 мең сум; 2022 елда-20 мең сум. Муниципаль программаны финанслау чаралары һәм

	<p>күләмнәре, муниципаль район бюджеты мөмкинлекләрен исәпкә алып, ел саен төзәтмәләр кертергә тиеш.</p>
<p>Программаны тормышка ашыруның көтелгән соңгы нәтижәләре (программа нәтижәләрен бәяләү индикаторлары)</p>	<p>2022 елга:</p> <p>Татарстан Республикасы телләре турындагы законнарны һәм Программаны гамәлгә ашыру мәсьәләләре функцияләренә кертелгән муниципаль берәмлек органнары һәм жирле үзидарә органнарының структур бүлекчәләре саны 4 берәмлек дәрәжәсендә сакланачак;</p> <p>Татарстан Республикасы Дәүләт телләрендәге аудиовизуаль мәгълүматның муниципаль идарә, инфокоммуникация өлкәсендә һәм хезмәт күрсәтү өлкәсендә чагыштырмасы 50%/50% ка житәчәк;</p> <p>мәктәпкәчә мәгариф оешмаларында татар милләте балаларын татар телендә укытуны һәм тәрбияләүне колачлау өлеше 49 процент дәрәжәсендә сакланачак;</p> <p>гомуми белем бирү оешмаларында татар милләте балаларын туган татар телендә укытуны колачлау өлеше 20 процент дәрәжәсендә сакланачак;</p> <p>гомуми белем бирү оешмаларында рус милләте балаларын туган рус телендә укытуны колачлау өлеше 100 процент дәрәжәсендә сакланачак.;</p> <p>Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында массакүләм мәгълүмат чаралары өлеше 30 процент дәрәжәсендә сакланачак;</p> <p>Татарстан Республикасы һәм Россия Федерациясе халыклары телләрендә республиканың гомумфайдалану китапханәләренең жыелма фонды өлеше, рус теленнән тыш, 25 процент дәрәжәсендә сакланачак;</p> <p>Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында тел ситуациясе турында массакүләм мәгълүмат чараларында бастырып чыгару саны һәм Программаны гамәлгә ашыру барышы 12 берәмлеккә житәчәк;</p> <p>Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында этно-тел ситуациясе динамикасы буенча үткәрелгән тикшеренүләр саны һәм Программаны үтәү нәтижәлелеге 4 берәмлеккә житәчәк.</p>

I. Программаны хәл итүгә юнәлдерелгән проблемалар,

Программаны гамәлгә ашыру өлкәсенә гомуми характеристика

Элеге Программа Россия Федерациясе Президентының 2012 елның 19 декабрендәге 1666 номерлы Указы белән расланган 2025 елга кадәр чорга Россия Федерациясе Конституциясе, «Россия Федерациясе халыклары телләре турында» 1991 елның 25 октябрендәге 1807-1 номерлы, «Россия Федерациясе дәүләт теле турында» 2005 елның 1 июнендәге 53-ФЗ номерлы, Россия Федерациясе дәүләт

милли сәясәте стратегиясе., Татарстан Республикасы Конституциясе, «Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында» 1992 елның 8 июлендәге 1560-ХІІ номерлы һәм «Татарстан Республикасы дәүләт теле буларак татар теленнән файдалану турында» 2013 елның 12 гыйнварындагы 1-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законнары, шулай ук Татарстан Республикасы Президентының 2008 елның 3 июлендәге ПУ-312 номерлы Указы белән расланган Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәте концепциясе (Татарстан Республикасы Президентының 2013 елның 26 июлендәге ПУ-695 номерлы Указы редакциясендә), Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасының башка законнары нигезендә эшлэнгән һәм 2004 елның 11 октябрдәге 52-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән расланган 2004 - 2013 елларга Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү буенча Татарстан Республикасы дәүләт программасын гамәлгә ашыру кысаларында үткөрелә торган эшне дәвам итү максатын да йөкли.

Проблеманың эчтәлеге

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында 20дән артык халык вәкиле яши, халык саны – 59 меңнән артык. Татарлар-51,8 процент, руслар-21,6 процент, чуашлар – 27 процент, башка милләт вәкилләре – 1,4 процент. Районның ижтимагый үсеше аның территориясендә яшәүче халыкларның гореф-гадәтләренен тыгыз этномәдәни бәйләнеше һәм үзара мөнәсәбәте белән характерлана.

Район халкының мәдәни-тел хокукларын тормышка ашыру өчен шартлар тудыру нигезләренә гамәлдәге законнар базасы нигез салды. Шулай ук вакытта тел өлкәсендә норматив хокукый жайга салуның федераль, региональ һәм муниципаль дәрәжәләрен синхронизацияләү, хокук куллану методологиясен эшләү һәм мониторинглау, шулай ук әлеге эшчәнлекне координацияләүче оештыру инфраструктурасын камилләштерү зарурлыгы бар.

Телләрен үстерүгә мәгълүмати киңлек зур йогынты ясыя. Соңгы вакытта телләрен лексик күләме кимү, Орфографик, пунктуацион һәм стилистик хаталарның артуы, шулай икәптән массакүләм мәгълүмат чараларында да. Яшьләрен теле акланмаган чит ил заимствованияләре, жаргонизмнары, вульгаризмнары һәм компьютер лексикасы чыгымнарына бай. Ижтимагый оешмаларның актив катнашында дәүләт, ведомство һәм муниципаль хакимиятнең барлык дәрәжәләрендә телләрен саклау механизмын эшләү зарур.

Әлеге юнәлештә мәгариф оешмалары әйдәп баручы роль уйнай. Аерым алганда, Нурлат муниципаль районының гомуми белем бирү учреждениеләрендә 3 Туган тел өйрәнелә: рус, татар, чуаш, шулай ук туган телдә укыту алып барыла. Укыту методикасын камилләштерү мөһим бурыч булып тора.

Кулъязмаларны һәм китапханәләрдән һәм архив Саклагычлардан иске басма китапларны цифрлы фотматка күчерү (консервацияләү, реставрацияләү) язма мәдәният һәйкәлләрен саклау проблемасы үзенең кискенлеген саклап кала.

Туган телен белгән татарлар саны кимү тенденциясе саклана, татар телен куллану, шулай икәптән халыкның көндәлек эш һәм көнкүрештә аралашуы шартларында да, кимү күзәтелә. Халык тарафыннан туган телне һәм этник мәдәниятне югалту куркынычы татар телен, әдәбиятын, мәдәниятен саклау, үстерү һәм тарату проблемасының актуальлеген көчәйтә.

Район халкының мәдәни-тел хокукларын тормышка ашыру өчен шартлар тудыру нигезләренә гамәлдәге законнар

базасы салынган. 1991 елның октябрдә «РСФСР халыклары телләре турында» Федераль закон кабул ителә, 1992 елның июнендә Россия Федерациясе Югары Советының Милләтләр Советы Россия Федерациясе халыклары телләрен саклау һәм үстерү буенча дәүләт программасы концепциясен хуплады.

1992 елның 8 июлендә кабул ителгән «Татарстан Республикасы халыклары телләре турында» Татарстан Республикасы законы принципаль нигезләмәләрдә яңарып килүче Россия законнарына таяна. Россия Федерациясе Законы һәм Татарстан Республикасы Дәүләт суверенитеты турында декларация нигезендә республикада кабул ителгән элге Закон Татарстан Республикасында дәүләт телләре-татар һәм рус телләре дип билгеләде. Бу ике телнең статусы 1992 елның 6 ноябрдә кабул ителгән Татарстан Республикасы Конституциясендә, «Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында» 2004 елның 28 июлендәге 44-ТРЗ номерлы Закуонда, «2014-2020 елларга Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» дәүләт программасын раслау турында 2013 елның 21 октябрдәге 794 номерлы Татарстан Республикасы законнда, 2018 елның 13 декабрдәге 1129 номерлы карар белән расланган «2014-2021 елларга Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» дәүләт программасында каралган.

Закон базасын тормышка ашыру Татарстан Республикасы дәүләт телләрен өйрәнүне һәм туган телләрдә белем бирүне үстерүне тәмин итүгә һәм Нурлат муниципаль районында татар телендә белем бирүче мәктәпләрнең санын саклап калуга юнәлдерелгән.

Гомумән алганда, алдагы Программаны гамәлгә ашыру елларында Нурлат муниципаль районы уку йортлары татар телен һәм әдәбиятын укытуны оештыру буенча квалификацияле кадрлар һәм укыту-методик әдәбият белән тәмин ителгән. Милли мәгарифне үстерүгә ярдәм итү максатларында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен өйрәнү буенча методик кабинетларның укыту-матди базасын заманча жиһазлар, иллюстратив материаллар һәм күрсәтмә эсбаплар белән тәмин итү эше башкарылды. Интерактив белем бирү продукциясен һәм телләрен укытуның мультимедиа контентын системалы эшләү һәм гамәлгә кертү башланды.

Халыкны туган телдә әдәбият белән тәмин итү максатларында район һәм авыл китапханәләре фондлары ел саен Татарстан Республикасында яшәүче халыклар телләрендә әдәбият белән тулылана. Күрсәтелгән телләрдә нәшрият эшчәнлегә алып барыла.

Программа нәтижеләренә, шулай ук алдагы программаларга анализ шуны күрсәтә: Нурлат муниципаль районында телләрен саклау һәм үстерү эшендә күрелгән тырышлыкларга карамастан, барлык куелган максатларга да, бер төркем тоткарлаучы факторлар булу сәбәпле, ирешелми:

- а) алдагы Программаны аз финанслау;
- б) республикада яшәүче халыкларның татар телен, милли телләрен үзләштерүгә начар мотивация, рус тел һәм сөйләм мәдәниятен саклау һәм үстерү чаралары житәрлек булмау;
- в) «мәктәпкәчә, башлангыч, урта (гомуми һәм һөнәри) схемасы буенча туган телдә өзлексез белем бирүнең бербөтен системасының тәмамланмавы;
- г) тиешле нормалар, стандартлар һәм технологияләр нигезендә татар теле яшәшен тәмин итүдә комплектлылык һәм системалылык житәрлек булмау;

Әлеге Програма, барлык өлкәләргә һәм проблемаларны колачлау бөтенлеген, кабул ителә торган чараларның нәтижәлеген һәм Программаның телләргә тормыш сәләтенә бәйле барлык төп факторларга тәсирен тәмин итәргә тиешле яңа төп принциплардан файдаланып, алдагы программаларны гамәлгә ашыру тәҗрибәсен анализлау нигезендә эшләнган.

II. Төп максат, бурычлар һәм күрсәткечләр (индикаторлар) ирешү һәм бурычларны хәл итү, программаның көтелгән соңгы нәтижәләрен тасвирлау, программаны тормышка ашыру вакыты һәм этаплары

Програма Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр өлкәсендә дәүләт сәясәтенә төп принципларына туры китереп эшләнган, ул Телләргә үстерү һәм гармонияле үзара бәйләнештә торы, республикада яшәүче халык вәкилләренә милли-тел мәнфәгатьләренә тотрыклы балансын үтәүне күз алдында тотта.

Программаның максаты-Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында татар, рус һәм башка телләргә, шулай ук республикадан читтә татар телен саклау, өйрәнү һәм үстерү өчен шартлар тудыру.

Куелган максатка ирешү түбәндәге бурычларны тормышка ашыруны күздә тотта:

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында тел сәясәтен норматив хокукый тәмин итүне камилләштерү;

Татарстан Республикасы дәүләт телләргә буларак татар һәм рус телләргә паритет эшчәнлегенә ярдәм итү;

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында татар һәм рус телләргә өйрәнү һәм татар һәм рус телләргә уку тулы системаны үстерү; татар телен һәм татар телен Татарстан Республикасынан читтә өйрәнүгә һәм укуга ярдәм итү;

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында яшәүче халыкларның телләргә саклау һәм үстерү;

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында социаль статусын күтәрү һәм дәүләт һәм башка телләргә популярлаштыру;

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында этнотелле ситуациягә мониторинг.

Программаның максаты һәм бурычлары Россия Федерациясе Президентының 2012 елның 19 декабрендәге 1666 номерлы Указы белән расланган 2025 елга кадәргә чорга Россия Федерациясе дәүләт милли сәясәт Стратегиясе максатларына һәм бурычларына Россия Федерациясе халыкларының мәданиятләргә һәм телләргә саклау һәм үстерү, аларның рухи бердәмлеген ныгыту, милли азчылыкларның хокукларын тәмин итү, Татарстан Республикасында яшәүче халыкларның этномәдәни үзенчәлеген саклау, Россия халыкларының гомумдәүләт мәнфәгатьләргә һәм мәнфәгатьләргә яраштыру, ватандашларга ярдәм итү, Татарстан Республикасында яшәүче, шулай ук мәгариф өлкәсендә инновацияләргә стимуллаштыру, талантлы яшьләргә ярдәм итү, иң яхшы укучыларны һәм укучыларны бүләкләү, Заманча мәгариф технологияләргә гамәлгә кертү өлешендә «Мәгариф» Россия Федерациясе өстенлекле милли проектының максатларына һәм бурычларына туры килә.

Татарстан Республикасында дәүләт теле буларак рус телен саклау һәм үстерү чаралары Россия Федерациясе Хөкүмәтенә 2011 елның 20 июнендәге 492 номерлы

карары белән расланган «Россия Федерациясе дәүләт теле турында» 2005 елның 1 июнендәге 53-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләре, «Рус теле» федераль максатчан программасы нигезендә 2011 - 2015 елларга Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгының 2011 елның 30 декабрдәге 6981/11 номерлы боерыгы белән расланган «Татарстанда рус теле» республика программасы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Программаның чаралары Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында телләргә саклау һәм үстерүнең төп аспектыларын Программаның бурычлары нигезендә үз эченә ала:

1нче Бурыч. Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында тел сәясәтен норматив хокукый тәэмин итүне камилләштерү.

Әлеге бурычны хәл итү кысаларында гамәлгә ашырыла торган чаралар Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында дәүләт һәм башка телләргә куллану һәм үстерү өлкәсендә хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган норматив хокукый актларны эшләүгә, системага салуга, күчүгә юнәлдерелгән.

2нче Бурыч. Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының дәүләт телләре буларак рус һәм татар телләренең тигез яшәшәненә ярдәм.

Әлеге бурычны хәл итү кысаларында гамәлгә ашырыла торган чаралар юнәлтелгән:

рус һәм татар телләре өлкәсендә «ашыгыч лингвистик ярдәм» оештыруга;

«Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында» Татарстан Республикасы Законын гамәлгә ашыру инфраструктурасын үстерү;

татар һәм рус телләре буенча тел сертификациясе оештыру;

заманча операция системаларны, гамәли программалар пакетларын, электрон жайланмаларны һәм Тел ярдәме белән технологияләргә татар локальләштерүгә юнәлдерелгән;

Татарстан Республикасында хезмәт мигрантларының рус теле өлкәсендә тел ярдәменә;

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының татар һәм рус телләрендә географик объектларының исемнәренә бердәм каталогын булдыру;

социаль коммуникация системасында дәүләт теле буларак рус һәм татар телләренең яшәшәнен укыту-методик тәэмин итү;

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының дәүләт телләре буларак татар һәм рус телләренең яшәшә өчен шартлар тудыру.

3нче Бурыч. Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында татар һәм рус телләргә укытуның һәм татар һәм рус телләрендә укытуның бербөтен системасын үстерү; татар телен өйрәнүгә һәм Татарстан Республикасынан читтә укытуга ярдәм итү.

Әлеге бурычны хәл итү кысаларында гамәлгә ашырыла торган чаралар юнәлтелгән:

татар һәм рус телләргә укытуны укыту-методик тәэмин итү;

полилингвизм шартларында югары белем бирү системасында татар телендә белем бирүне үстерү;

анимация һәм мультимедиа белем бирү проектларын эшләү;

Россиянең күпмәдәни мәгариф системасында татар телен үстерүне тәэмин итү;

татар теле һәм әдәбияты өлкәсендә югары квалификацияле кадрлар әзерләүгә ярдәм итү;

рус теле һәм әдәбияты өлкәсендә югары квалификацияле кадрлар әзерләүгә ярдәм итү;

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының гомумбелем бирү учреждениеләре укучыларына полилингваль белем бирү челтәрен оештыру;

уңайлы тел һәм мәдәни белем бирү мохите булдыру.

4нче Бурыч. Татарстан республикасында татар һәм рус телләрен үстерү һәм үстерү процессларын фәнни һәм фәнни-методик озата бару:

инфокоммуникация технологияләрендә татар теле эшчәнлеген тәмин итү.

5нче Бурыч. Татарстан Республикасында яшәүче халыкларның телләрен саклау һәм үстерү.

Әлеге бурычны хәл итү кысаларында гамәлгә ашырыла торган чаралар юнәлтелгән:

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында жәмгыятьтә этнотел толерантлыгын, массакуләм мәгълүмат чараларын һәм интернет-киңлекне булдыру;

Татарстан Республикасында яшәүче халыклар телләрендә материаллар булган мәгълүмат-ресурс порталы эшендә катнашу;

Татарстан Республикасында мигрантларны жайлаштыру өчен лингвокультурологик ресурс буларак Татарстан Республикасы дәүләт телләренә мигрантларны өйрәтү;

күпмәдәни белем һәм тәрбия мохите булдыру.

6нчы Бурыч. Татарстан Республикасында дәүләт һәм башка телләренң социаль статусын арттыру һәм аларны популярлаштыру.

Әлеге бурычны хәл итү кысаларында гамәлгә ашырыла торган чаралар юнәлтелгән:

Татарстан Республикасында яшәүче халыклар телләрен саклау, үстерү һәм популярлаштыру буенча ижтимагый һәм хосусый инициативаларга грант ярдәме күрсәтү;

создание и развитие языковой и культурной среды в поликультурном обществе.

7нче Бурыч. Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында этнотел ситуациясен мониторинглау һәм анализлау һәм Программаны гамәлгә ашыру алымы.

Әлеге бурычны хәл итү кысаларында гамәлгә ашырыла торган чаралар юнәлтелгән:

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында этнотел ситуациясенә социолингвистик мониторинг;

Программаны гамәлгә ашыру барышына мониторинг һәм анализ.

Объектив куркыныч ягы:

1. Россия Федерациясе законнарын үзгәртү. Программада хокукый кырдагы үзгәрешләргә үз вакытында жавап бирү өчен Россия Федерациясе законнарын даими мониторинглау механизмы, Программаның үтәлеше һәм нәтижәләгә, шулай ук Программаны оператив корректировкалау механизмнары каралган.

2. Финанс-икътисадый шартларны үзгәртү. Планлаштырылган проектларның Модульгә аларны төрле темплар белән гамәлгә ашырырга һәм, финанслау күләмнәренә карап, төрле конфигурациядә гамәлгә ашырырга мөмкинлек бирәчәк.

Куркынычларның төзәтергә мөмкин булганнары:

1. Программаны үтәү, кире элементне югалту белән идарә итүнең йомшак булуы. Моны бетерү өчен, еллык хисаплардан тыш, Программаның нәтижелелегенә даими мониторинг ясау каралган.

2. Этно-социаль тотрыксызлык һәм этнотел толерантлыгын бозу куркынычы. Программа чараларын формалаштырганда Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында яшәүчеләрнең төрле этник тел төркемнәре мәнфәгатьләре балансы, шулай ук Программада каралган полимәдәни белем проекты этносоциаль һәм этник тел толерантлыгы куркынычын киметергә мөмкинлек бирәчәк. Программада шулай ук жәмгыятьтә толерант этник тел мөнәсәбәтләрен пропагандалау чаралары да планлаштырылган.

Программаны гамәлгә ашыру срогы

Программа 2021 - 2022 елларда гамәлгә ашырыла. Программаны гамәлгә ашыру этаплары аерымланмый.

Программаның индикаторлары

Ахыргы нәтижеләрне бәяләү индикаторлары, үлчәү берәмлекләре	Индикатор күрсәткечләре		
	2020 (база елы)	2021 ел	2022 ел
1	2	3	4
Дәүләт хакимияте органнарының һәм жирле үзидарә органнарының Татарстан Республикасы телләре һәм Программа, берәмлекләр турындагы законнарны гамәлгә ашыру мәсьәләләре функцияләренә кертелгән структур бүлекчәләре саны	4	4	4
Дәүләт һәм муниципаль идарә, инфокоммуникация өлкәсе һәм хезмәт күрсәтүләр өлкәсендә Татарстан Республикасы дәүләт телләрендә аудиовизуаль мәгълүматның нисбәте, процентлар	50/50	50/50	50/50
Мәктәпкәчә мәгариф оешмаларында татар милләте балаларын татар телендә укытуны һәм тәрбияләүне колачлау өлеше, процентлар	47	49	49
Гомуми белем бирү оешмаларында татар милләтеннән булган балаларын туган татар телендә укытуны колачлау өлеше, процентлар	11	14	14
Гомуми белем бирү оешмаларында рус милләте балаларын туган рус телендә укытуны колачлау өлеше, процентлар	100	100	100
Татарстан Республикасы массакүләм мәгълүмат чаралары өлеше: татар телендә; Татарстан Республикасында яшәүче халыклар вәкилләре телләрендә, процентлар	30	30	30
Татарстан Республикасы һәм Россия Федерациясе халыклары телләрендә республиканың гомумфайдалану китапханәләренең жыелма фонды өлеше, русныкыннан тыш, процент	45	45	50
Татарстан Республикасында тел ситуациясе турында һәм Программаны гамәлгә ашыру барышы турында массакүләм	10	15	15

1	2	3	4
мәгълүмат чараларындагы язмалар саны, берәмлекләр			
Татарстан Республикасында этнотел ситуациясе динамикасын үткәрелгән тикшеренүләр саны һәм Программаны, берәмлекләргә үтәү нәтижәләгән анализлау	3	3	3

Программаның бурычлар буенча ресурс белән тәмин итү күләме 1 нче кушымтада тәкъдим ителгән.

Программаның максаты һәм бурычлары, нәтижәләрен бәяләү индикаторлары һәм чараларны финанслау аңа 2 нче кушымтада тәкъдим ителгән.

III. Программаны ресурслар белән тәмин итүне нигезләү

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы бюджеты хисабына программаны финанслауның гомуми күләме 40 мең сум тәшкил итә, шул исәптән:

2021 елда-20 мең сум;

2022 елда-20 мең сум.

Аерым чараларны Бердәм максатлар һәм бурычлар белән берләштерүче Комплекслы проект алымы (аларны төгәлләштереп һәм килештереп башкарганда) акчаларны рациональ куллануны һәм уңай нәтижәләргә ирешүне тәмин итәргә мөмкинлек бирәчәк.

Программага кертелгән чараларның үтәлеше уртача сроклы һәм озак вакытка исәпләнгән булганга күрә, алар Татарстан Республикасы бюджетыннан, Нурлат муниципаль районының жирле бюджетыннан максатчан финанслауга мохтаж.

Программа чараларын гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән тәртиптә бюджеттан тыш чыганақлардан акча жәлеп итү мөмкин.

IV. Программаны тормышка ашыру механизмы

Программа чараларын тормышка ашыру барышында аның муниципаль заказчы – координаторы (Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф бүлегенә) төп башкаручыларның үзара хезмәттәшлеген, чараларны тормышка ашыруның барышын һәм Программаны башкаручыларның акчаларын нәтижәле файдалануны контрольдә тотуны тәмин итә. Программа чаралары дәүләт заказчысы – Программа чараларын башкаручыларның барысы белән бергә гамәлгә ашырыла торган муниципаль контрактлар нигезендә тормышка ашырыла.

Программаны гамәлгә ашыруда катнашучы башкарма комитет, ведомство һәм оешмалар бүлекләре Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы башкарма комитеты мәгариф бүлегенә аның үтәлеше турында квартал саен, хисап кварталыннан соң килә торган айның 15 числосына кадәр мәгълүмат бирә.

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы башкарма комитеты мәгариф бүлегенә:

ел саен, хисап чорыннан соң килә торган елның 1 мартына кадәр, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты каршындагы телләр турындагы законнарны гамәлгә ашыру Советына программаны тормышка ашыру һәм финанс чараларын куллануның нәтижәләгән турында мәгълүмат.

V. Программаның социаль-икътисадый нәтижәлелеген тасвирлау

Программаның нәтижәлелеге чаралар үтәлешенә билгеләнгән срокларда бәяләнә. Программаның нәтижәлелеген бәяләү өчен Татарстан Республикасында Этносоциологик тикшеренүләр, Этносоциологик тикшеренүләр нәтижәләре, шулай ук министрлыкларның һәм ведомстволарның агымдагы хисаплары материаллары, Федераль дәүләт статистикасы хезмәтенә Татарстан Республикасы буенча территориаль органы (Татарстанстат) материаллары кулланыла.

Программаны тормышка ашыруның төп нәтижәсе-белем дәрәжәсен, этноязык компетенциясен арттыру, телләренә эшчәнлегә сферасын киңәйтү, халыкара, милли һәм төбәк дәрәжәләрендә мәгълүмат алмашу системаларында телләренә куллану мөмкинлекләрен киңәйтү исәбенә фәнни-техник һәм мәдәни үсешне активлаштыру, тел компетенцияләренә, квалификацияләренә, мәгариф өлкәсе хезмәткәрләренә һөнәри осталыгының ролен арттыру, мәдәни һәм этноязык төрлелеген саклау, толерантлыкны һәм милләтара татулыкны арттыру.

Программа Татарстан Республикасы дәүләт һәм башка телләренә сәяси, икътисадый, социаль һәм этномәдәни өлкәләрдә, мәгълүмати киңлектә, шулай ук Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы мәгариф системасында, район һәм республикадан читтә татар телен, Нурлат муниципаль районында һәм Татарстан Республикасында яшәүче халыкларның телләрен саклау һәм үстерүне чагылдыра торган Сан күрсәткечләрен арттыруны күздә тотып, Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында татар һәм рус телләренә функциональ потенциалын үстерү өчен дәүләт һәм башка телләренә социаль статусын һәм абруен күтәрү һәм нәтижәле фәнни эшләнмәләренә гамәлгә кертү.

Программада каралган чараларны тормышка ашыру рухи байлыкны арттыруга, Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында яшәүче халыкларның телен, әдәбиятын һәм мәдәниятен популярлаштыручы мәгарифәтчелек чараларының халык өчен үтемле булуына; Татарстан Республикасы дәүләт телләренә функциональлеген арттыруга; башкаручыларның эшен координацияләргә һәм оптимальләштерергә, программаны тормышка ашыруның фәнни һәм эксперт-аналитик базасын көчәйтәргә ярдәм итәчәк тиешле инфраструктура булдыруга ярдәм итәчәк.; Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында яшәүче халыкларның телләрен куллану өлкәсендә норматив хокукый актларны камилләштерү.

Программа социаль һәм мәдәни өлкәләрдә үсешнең озак сроклы нәтижәләрен тәмин итүче механизмнар һәм чаралар системасын булдыруга исәпләнгән. Мондый төрдәге нәтижәләр гади статистик үлчәүләргә бирелми һәм бәя бәясендә белдерелә алмый.

Программа чараларын гамәлгә ашыру төрле типтагы һәм дәрәжәдәге мәгариф оешмаларының белем һәм тәрбия эшчәнлеген хупларга һәм үстерергә ярдәм итәчәк, педагогның социаль статусын арттырачак, мәгариф системасын һәм халыкның этник тел ихтияжларына хезмәт күрсәтүләр өлкәсен якынайтырга мөмкинлек бирәчәк, халыкның туган телләрен өйрәнүдә һәм үстерүдә конституциячел хокукларын яклауга ярдәм итәчәк, Татарстан Республикасының тел законнарын гамәлгә ашыру чараларын координацияли һәм оптимальләштерә.

«2021 - 2022 елларга Нурлат муниципаль районында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасының башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасына 2 нче кушымыта

«2021 - 2022 елларга Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасының башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» дәүләт программасы нәтижеләрен бәяләүнең максаты, бурычлары, индикаторлары һәм аның чараларын финанслау

Юнәлешнең исеме	Төп чаралар аталышы	Башкаручы	Төп чараларны үтәү вакыты	Ахыргы нәтижеләрне бәяләү индикаторлары, үлчәү берәмлеге	Индикаторлар күрсәткече			Татарстан Республикасы бюджеты акчалары хисабына финанслау-мең сум		
					2020 (нигезлә нү елы)	2021 ел	2022 ел	2020 (нигезлә нү ел)	2021 ел	2022 ел
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Максаты: Татарстан Республикасында татар, рус һәм башка телләрен, шулай ук республикадан читтә татар телен саклау, өйрәнү һәм үстерү өчен шартлар тудыру.										
1нче Бурыч: Татарстан Республикасында тел сәясәтен норматив-хокукый тәмин итүне камилләштерү										
1.1. Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында дәүләт һәм башка телләрен куллану һәм үстерү өлкәсендә хокук мөнәсәбәтләрен жайга салучы норматив хокукый актларны эшләү, системалаштыру, тәржемә Итү	1.1.1. Телләрен жайга салу, куллану һәм үстерү буенча хокукый нигезләр буенча методик кулланмалар әзерләү	Нурлат МР Башкарма комитетының мэгариф бүлеге	2021 – 2022 еллар	Эшләнган һәм чыгарылган фәнни һәм методик басмалар, берәмлекләр саны	1	1	1	-	-	-
	1.1.2. Педагогик кадрларны аттестацияләү һәм хезмәткә түләү вакытында татар телендә Фәнни публикацияләрен исәпкә алу механизмнарын һәм норматив хокукый жайга салу актларын эшләү	Нурлат МР Башкарма комитетының мэгариф бүлеге	2021 – 2022 еллар	Эшләнган норматив документлар, берәмлекләр	-	-	-	-	-	-
	1.1.3. Норматив	Нурлат МР башкарма	2021 – 2022	Норматив хокукый	100	100	100	-	3	3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	хокукий актларны татар теленә тәржемә итү	комитеты	еллар	актларның гомуми саныннан татар теленә тәржемә ителгән норматив хокукий актларның өлеше, %						
Бурыч буенча барлыгы								0	3	3
Бурыч буенча нәтижә									6	
2нче Бурыч: Татарстан Республикасы дәүләт телләре буларак рус һәм татар телләренең паритет функцияләренә ярдәм итү										
2.1. Рус һәм татар телләре өлкәсендә «Ашыгыч лингвистик ярдәм»	2.1.1. «Ашыгыч лингвистик ярдәм» күрсәтү һәм тел мәсьәләләре буенча учреждениеләргә, оешмаларга һәм шәхси затларга консультатив ярдәм күрсәтү	Нурлат МР Башкарма комитетының мәгариф бүлеге	2021 – 2022 еллар	"Ашыгыч лингвистик ярдәм" хезмәтләре белән колачланган кешеләр саны, кеше	50	50	50	мәгариф бүлегенә һәм башка структураларның төп эшчәнлегенә		
2.2. «Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында башка телләр турында»Татарстан Республикасы Законның гамәлгә ашыру буенча инфраструктураны үстерү	2.2.1. Разработка и утверждение муниципальной программы	Жирле үзидарә органнары (киләшү буенча)	2021 – 2022 еллар	Расланган программалар саны, берәмлекләр	3	3	3	-	-	-
2.3. Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының географик объектлары исемнәренә татар һәм рус телләрендә бердәм каталогын төзү	2.3.1. Нурлат муниципаль районы топонимнарының электрон картотекасын уңайлы эзләү интерфейсы булган һәм географик объектлар исемнәренә, мәгълүмат базасының дәүләт каталогын төзү; топонимнарның электрон картасын эшләү	Архитектура һәм төзелеш бүлеге, информатика бүлеге	2021 – 2022 еллар	Каталогның әзерләнгән өлешләре, %	76	88	100	-	-	-
2.4. Татарстан Республикасы дәүләт телләре буларак рус һәм татар телләре эшчәнлегенә өчен шартлар тудыру	2.4.1. Татарстан Республикасы дәүләт телләрендә эш башкаруны алып бару	Жирле үзидарә органнары (киләшү буенча)	2021 – 2022 еллар	Татар һәм рус телләрендә башкарылган документлар өлеше, %	22/78	24/76	25/75	мәгариф бүлегенә һәм башка структураларның төп эшчәнлегенә		
	2.4.2. Дәүләт һәм муниципаль хезмәткәрләр, бюджет учреждениеләре хезмәткәрләре өчен татар һәм рус телләренә өйрәтү буенча курслар	Нурлат МР башкарма комитетының мәгариф бүлеге	2021 – 2022 еллар	Курсларда тыңлаучылар саны, кеше	0	25	25	0	0	0

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	оештыру									
	2.4.3. Татарстан Республикасы дәүләт телләрендә тышкы һәм эчке визуаль мәгълүмат чараларын рәсмиләштерү	Жирле үзидарә органнары (килешү буенча), учреждениеләр	2021 – 2022 еллар	Ике дәүләт телендә рәсмиләштерелгән тышкы һәм эчке визуаль мәгълүмат чараларының гомуми саны буенча өлеше, %	100	100	100	мәгариф бүлегенең һәм башка структураларның төп эшчәнлеге		
	2.4.4. Татарстан Республикасы дәүләт телләрендә юл күрсәткечләрен рәсмиләштерү	Жирле үзидарә органнары (буенча)	2021 – 2022 еллар	Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә юл күрсәткечләре, берәмлекләр саны	10	10	10	мәгариф бүлегенең һәм башка структураларның төп эшчәнлеге		
	2.4.5. Татарстан Республикасы дәүләт телләрендә урам күрсәткечләрен рәсмиләштерү	Жирле үзидарә органнары (буенча)	2021 – 2022 еллар	Доля уличных указателей, оформленных на двух государственных языках, к общему количеству уличных указателей, %	100	100	100	мәгариф бүлегенең һәм башка структураларның төп эшчәнлеге		
	2.4.6. Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында житештерелә торган продукцияне Татарстан Республикасы Дәүләт телләрендәге этикеткалар, ярлыклар, инструкциялар белән тәмин итүдә булышлык күрсәтү	Икътисад бүлеге	2021 – 2022 еллар	Этикеткасы, ярлыклары, инструкцияләре булган продукциянең Татарстан Республикасында житештерелә торган продукциянең гомуми күләмендә өлеше, %	100	100	100	мәгариф бүлегенең һәм башка структураларның төп эшчәнлеге		
	2.4.7. Сәүдә хезмәткәрләренә Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә хезмәт күрсәтү	Икътисад бүлеге	2021 – 2022 еллар	Татарстан Республикасы дәүләт телләрендә халыкка хезмәт күрсәтү өлеше, %	100	100	100	мәгариф бүлегенең һәм башка структураларның төп эшчәнлеге		
	2.4.8. Хезмәт күрсәтү өлкәсе предприятелиләрендә Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә белешмә мәгълүмат булуны тәмин итү	Икътисад бүлеге	2021 – 2022 еллар	Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә белешмә мәгълүмат өлеше, %	100	100	100	мәгариф бүлегенең һәм башка структураларның төп эшчәнлеге		
	2.4.9. Татарстан Республикасы дәүләт телләрен саклау һәм үстерү буенча эшне иң яхшы оештыруга мәктәпкәчә белем биру	Отдел образования	2021 – 2022 еллар	Конкурста катнашучылар саны, кеше	23	23	23	мәгариф бүлегенең һәм башка структураларның төп эшчәнлеге		

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	учреждениеләре тәрбиячеләре арасында ел саен уздырыла торган конкурс үткәру									
	2.4.10. «Татарстан Республикасының Милли электрон китапханәсе порталын пропагандалау .http://kitap.tatar.ru к	Мәдәният бүлеге	2021 – 2022 еллар	Порталга керүчеләр саны, берәмлекләр	5000	5000	5000	мәгариф бүлегенең һәм башка структураларның төп эшчәнлеге		
	2.4.11. Г. Тукайга багышланган район туган тел форумын оештыру һәм үткәру	Мәгариф бүлеге, мәдәният бүлеге	2021 – 2022 еллар	Катнашучылар саны, кеше	-	100	-	-	5	5
	2.4.12. Рус теле көнен оештыру һәм үткәру	ТР Мәгариф министрлыгы, ТР Мәдәният министрлыгы, Мәгариф бүлеге, мәдәният бүлеге	2021 – 2022 еллар	Катнашучылар саны, кеше	100	100	100	-	-	-
	2.4.13. Татар һәм рус телләрендә хезмәтне саклау һәм куркынычсызлык техникасы кагыйдәләре буенча кулланмалар һәм плакатлар сатып алу	Жирле үзидарә органнары (киләшү буенча)	2021 – 2022 еллар	Сатып алынган пособиеләр һәм плакатлар, берәмлекләр саны	-	-	-	-	-	-
	2.4.14. Гражданнарның татар телендә түләүсез юридик ярдәм алуга хокукларын гәмәлгә ашыру өчен шартлар тудыру	Прокуратура, мәгариф оешмалары (киләшү буенча)	2021 – 2022 еллар	Юридик ярдәм күрсәтелгән кешеләр саны, кеше	10	10	10	-	-	-
Бурыч буенча барлыгы								0	5	5
Бурыч буенча нәтижә								10		
Зңче Бурыч: Татарстан Республикасында татар һәм рус телләрен өйрәнү һәм татар һәм рус телләрендә белем алуның бөтен системасын үстерү; Татарстан Республикасынан читтә татар телен һәм татар телендә укытуга ярдәм итү										
3.1. Татар һәм рус телләрен өйрәтүне укыту-методик тәмин итү	3.1.1. Татарстан Республикасы Нурлат районында татар телен укытуның торышын анализлау, әлеге процессны укыту-методик тәмин итүнең концептуаль нигезләрен эшләү	Мәгариф бүлеге	2021 – 2022 еллар	Эшләнгән аналитик документлар, берәмлекләр саны	5	5	5	мәгариф бүлегенең һәм башка структураларның төп эшчәнлеге		
	3.1.2. Яңа укыту программаларын апробацияләү буенча педагогларның һөнәри квалификациясен	Мәгариф бүлеге	2021 – 2022 еллар	Квалификация күтәрүне узган татар теле укытучылары саны	-	-	-	мәгариф бүлегенең һәм башка структураларның төп эшчәнлеге		

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	күтәрү курслары, шул исәптән, узуны оештыру: балалар бакчасы хезмәткәрләре Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы гомуми белем бирү оешмалары укытучылары									
					17	17	17			
					14	14	14			
	3.1.3. Татар теле һәм әдәбияты буенча дәреслекләр һәм укыту-методик әсбапларны, татар телендәге башка фәннәр буенча дәреслекләренә, Татарстан Республикасының тарихи-мәдәни һәм этник үзенчәлеген чагылдыручы дәреслекләренә карауны оештыру һәм үткәру	Мәгариф бүлеге, мәгариф оешмалары	2021 – 2022 еллар	Мәктәп-методик берләшмәләре саны	10	10	10	-	-	-
3.2. Татар теле һәм әдәбияты өлкәсендә югары квалификацияле кадрлар әзерләүгә ярдәм	3.2.1. Рус теле һәм әдәбияты өлкәсендә югары һәм урта һөнәри белем бирү программалары буенча фәнни-педагогик эшчәнлекне гәмәлгә ашыручы укытучыларга ярдәм итү өчен район Башлыгының максатчан грантларын бирү	Район Администрациясе	2021 – 2022 еллар	Укытучылар, грант ияләре саны, кеше	2	2	2	-	-	-
	3.2.2. Татарстан Республикасы рус телле халыкның традицияләренә һәм заманча тел мәдәниятенә багышланган гомуми белем бирү оешмалары укыучыларының еллык фәнни-тикшеренү эшләре конкурсларын үткәру	Мәгариф бүлеге	2021 – 2022 еллар	Катнашучылар саны, кеше	150	150	150	-	-	-

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	3.2.3. Татар теле буенча мөктәп укучылары өчен еллык диктантлар һәм иншалар үткәру	Мәгариф бүлгеге	2021 – 2022 еллар	Катнашучылар саны, кеше	500	500	500	-	-	-
3.3. Гомуми белем бирү учреждениеләре укучыларына полилингваль чөлтәр өйрөтүне оештыру	3.3.2. Татарстан Республикасы гомуми белем бирү учреждениеләрен «Интернет» чөлтәрә полилингваль бәйләнеш системасы эшчәнлеген оештыру	Мәгариф бүлгеге	2021 – 2022 еллар	Количество проведенных учебных занятий, единиц	100	100	100	-	-	-
3.4. Уңай тел һәм мәдәни белем бирү мохите булдыру	3.4.1. Район конкурс-акциясен («Мин татарча сөйләшәм») үткәру	Отдел образования, общеобразовательные организации	2021 – 2022 еллар	Численность участников, человек	1700	1750	1800	-	-	-
	3.4.2. Югары белем бирү оешмалары студентлары, урта һөнәри белем бирү мәгариф оешмалары һәм урта гомуми белем бирү мөктәпләре укучылары арасында «Шигъри сабантуй» («Поэтический сабантуй»), «Илһамлы каләм» («Илһамлы каләм») бөтенроссия әдәби-ижәди конкурсларында катнашу	Мәгариф бүлгеге, мәгариф оешмалары	2021 – 2022 еллар	Катнашучылар саны, кеше	60	60	60	-	4	4
	3.4.3. Рус теле көненә багышланган еллык яшьләр фәнни-мәгариф фестивалендә катнашу	Мәгариф бүлгеге, мәгариф оешмалары	2021 – 2022 еллар	Катнашучылар саны, кеше	5	5	5	-	-	-
	3.4.4. Л.Н.Толстой исемндәге Республика фәнни-гамәли конференциясенә муниципаль этабын оештыру һәм үткәру	Мәгариф бүлгеге, мәгариф оешмалары	2021 – 2022 еллар	Катнашучылар саны, кеше	25	25	25	-	-	-
	3.4.5. Славян язуы һәм мәдәнияте көненә багышланган мөктәп укучыларының район конференциясен оештыру һәм үткәру	Мәгариф бүлгеге, мәгариф оешмалары	2021 – 2022 еллар	Катнашучылар саны, кеше	25	25	25	0		
	3.4.6. Организация и проведение муниципального этапа Всероссийского	Мәгариф бүлгеге, мәгариф оешмалары	2021 – 2022 еллар	Катнашучылар саны, кеше	15	15	15	-	3	3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	конкурса мастер-классов «Туган тел», посвященного Дню родного языка в Республике Татарстан, среди учителей татарского языка и литературы									
	3.4.7. Проведение ежегодного праздника поэзии, конкурса чтецов для учащихся общеобразовательных школ Республики Татарстан, фестиваля русского языка ко дню рождения А.С.Пушкина	Мәгариф бүлеге, мәгариф оешмалары	2021 – 2022 еллар	Катнашучылар саны, кеше	130	140	150	мәгариф бүлегенең һәм башка структураларның төп эшчәнлеге		
	3.9.8. Проведение ежегодных олимпиад школьников по татарскому языку	Мәгариф бүлеге, мәгариф оешмалары	2021 – 2022 еллар	Катнашучылар саны, кеше	30	30	30	-	-	-
Бурыч буенча барлыгы								-	7	7
Бурыч буенча нәтижә									14	
4нче Бурыч: Татарстан Республикасында татар һәм рус телләрен саклау һәм үстерү процессларын фәнни һәм фәнни-методик озата бару										
4.1. Татар теле лексикасын комплекслы лингвокультурологик тикшерү үткәру	4.1.1. «Күпмилләтле дәүләт шартларында туган телләрен саклау һәм үстерү: проблемалар һәм перспективалар» халыкара фәнни-гамәли конференциясендә катнашу	Мәгариф бүлеге, мәгариф оешмалары	2020, 2022 еллар	Количество делегатов к участию в конференции, единиц	2	-	7	-	-	-
4.2. Казан төбәгенең күренекле рус язучыларының ижаты контекстында лингвистика һәм мәдәният өлкәсендә тикшеренүләр үткәру	4.2.1. "Г.Р.Державин һәм мәдәниятләр диалектикасы» халыкара конференциясендә катнашу	ТР Мәгариф министрлыгы, ТР Мәдәният министрлыгы, югары белем бирү мәгариф оешмалары	2022 ел	Конференциядә катнашучылар саны, кеше	-	-	5	-	-	-
	4.2.2. «Л.Н. Толстойның тууына 190 ел тулуга багышланган» Л. Н. Толстойның: ижат юлының чыганаклары һәм чорлары " Халыкара конференциясендә катнашу Л. Н. Толстой	ТР Мәгариф министрлыгы, югары белем бирү мәгариф оешмалары(киләшү буенча)	2021 ел	Конференциядә катнашучылар саны, кеше	-	5	-	-	-	-
								0	0	0

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Бурыч буенча барлыгы										
Бурыч буенча гомуми нәтижә								0		
5нче Бурыч: Татарстан Республикасында яшәүче халыкларның телләрен саклау һәм үстерү										
5.1. Татарстан Республикасында жәмгыяттә, массакуләм мәгълүмат чараларында һәм интернет-киңлектә этник тел толерантлыгын булдыру	5.1.1. Татарстан Республикасы халыклары телләрен саклау турында материалларны массакуләм мәгълүмат чараларында әзерләү һәм бастырып чыгару	Мәгариф бүлеге, мәдәният бүлеге	2021 – 2022 еллар	Массакуләм мәгълүмат чараларында басылып чыккан язмалар саны, берәмлек	14	16	18	мәгариф бүлегенең һәм башка структураларның төп эшчәнлеге		
5.2. Күпфункцияле белем һәм тәрбия мохите булдыру	5.2.1. Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы китапханәләре фондларын ел саен милли һәм туган якны өйрәнү әдәбияты һәм вакытлы матбугат белән тулыландыру, шул исәптән Татарстан Республикасы халыклары телләрендә	мәдәният бүлеге	2021 – 2022 еллар	Татарстан Республикасы китапханәләре фондларында документларның гомуми саныннан Татарстан Республикасы халыклары телләрендә (русчадан тыш) документлар өлеше, %	24	25	23	0	0	0
	5.2.2. Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының мәгариф оешмаларын Россия Федерациясе халыкларының сәнгать әдәбияты белән тәэмин итү	Мәгариф бүлеге	2021 – 2022 еллар	Матур әдәбият саны, берәмлек	-	-	-	0	0	0
	5.2.3. Россия Федерациясе халыклары телләрендә укучыларның тикшеренү конференцияләрен һәм укуларын үткәру	Мәгариф бүлеге	2021 – 2022 еллар	Конференцияләрдә, укуларда катнашкан укучылар өлеше, %	50	50	50	0	0	0
	5.2.4. Татарстан Республикасында яшәүче халыклар вәкилләренең телләре һәм әдәбияты декадасын үткәру	Мәгариф бүлеге, мәдәният бүлеге	2021 – 2022 еллар	Үткәрелгән декада, берәмлек саны	2	2	2	мәгариф бүлегенең һәм башка структураларның төп эшчәнлеге		
Всего по задаче								0	0	0
Итого по задаче								0		
6нчы Бурыч: Татарстан Республикасында дәүләт һәм башка телләренең социаль статусын арттыру һәм аларны популярлаштыру										

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
6.1. Күпмәдәниятле жәмгыятьтә тел һәм мәдәни мохит булдыру һәм үстерү	6.1.1. Район мәгариф учреждениесендә татар теле һәм мәдәнияте көннәрен үткәругә ярдәм	Мәгариф бүлеге	2021 – 2022 еллар	Үткәрелгән мәдәният көннәре саны, берәмлек	1	1	1	мәгариф бүлегенең һәм башка структураларның төп эшчәнлеге		
	6.1.2. Татар һәм рус телләрендә яшь әдәбиятчыларның еллык конкурсларында катнашу («Иделем акчарлагы», «Яңа татар пьесасы»).	Яшьләр бүлеге, мәдәният бүлеге	2021 – 2022 еллар	Конкурста ел саен катнаша торган катнашучылар саны, кеше	2	2	2	мәгариф бүлегенең һәм башка структураларның төп эшчәнлеге		
	6.1.3. Татар телендә китаплар һәм вакытлы басмалар сату нокталарын саклап калу	Почта бүлеге	2021 – 2022 еллар	Басма продукция, берәмлек сату нокталары саны	1	1	1	мәгариф бүлегенең һәм башка структураларның төп эшчәнлеге		
	6.1.4. Массакүләм мәгълүмат чаралары аша программа чараларын үтәүнең барышы турында халыкка даими мәгълүмат биру	«Дружба» район газетасы редакциясе	2021 – 2022 еллар	Программаны үтәү барышы турында ММЧда публикацияләр саны, берәмлекләр	9	10	10	мәгариф бүлегенең һәм башка структураларның төп эшчәнлеге		
	6.1.5. «Золотое перо» - «Алтын каләм» балалар, яшьләр һәм яшьләр матбугаты Республика фестивалендә катнашу	Яшьләр бүлеге	2021 – 2022 еллар	Фестивальдә ел саен катнашучылар саны, кеше	2	2	2		5	5
Бурыч буенча барысы								0	5	5
Бурыч буенча гомум нәтижәләр									10	
7нче Бурыч: Татарстан Республикасында этноязык ситуациясенә һәм Программаны тормышка ашыру барышына Мониторинг һәм анализ										
7.1. Программаны гамәлгә ашыруның нәтижелелеген арттыру буенча оештыру чаралары	7.1.1. Чараларның үтәлешен анализлау, аларның индикаторлары һәм чаралар календарь планы буенча	Мәгариф бүлеге	2021 – 2022 еллар	Количество отчетов, единиц	1	1	1	мәгариф бүлегенең һәм башка структураларның төп эшчәнлеге		
	7.1.2. Программа чараларын башкаручыларның хисапларын анализлау, программаны үтәү-үтәү буенча периодик хисапларны һәм рекомендацияләрне әзерләү һәм бастырып чыгару		2021 – 2022 еллар	Хисаплар саны, берәмлекләр	1	1	1	мәгариф бүлегенең һәм башка структураларның төп эшчәнлеге		
	7.1.3. Чараларны башкаручылар белән		2021 – 2022 еллар	Үткәрелгән киңәшмәләр саны, берәмлекләр	2	2	2	мәгариф бүлегенең һәм башка структураларның төп эшчәнлеге		

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	киңәшмәләр үткәру									
	7.1.4. Програмада каралган грантлар конкурсларын үткәруне контрольдә тоту һәм координацияләү		2021 – 2022 еллар	Хисаплар саны, берәмлекләр	1	1	1	мәгариф бүлегенең һәм башка структураларның төп эшчәнлеге		
Бурыч буенча барысы								0	0	0
Бурыч буенча гомум нәтижәләр								0		
Програма буенча барысы								0	20	20
Програма буенча гомум нәтижәләр								40		

«2021 – 2022 елларга Нурлат муниципаль районында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасының башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының муниципаль программасына 1 нче кушымта

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының «2021-2022 елларга Нурлат муниципаль районында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасының башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» дәүләт программасын гамәлгә ашыруга ресурслар белән тәэмин итү

мең сум

Бурыч атамасы	Финанслау чыганакалары	2021 ел	2022 ел	Барысы
1	2	3	4	5
Бурыч 1. Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында тел сәясәтен норматив хокукый тәэмин итүне камилләштерү	Нурлат муниципаль районы бюджеты	3	3	6
Бурыч 2. Татарстан Республикасы дәүләт телләре буларак рус һәм татар телләренең тигез дәрәжәдә кулланылышына ярдәм итү	Нурлат муниципаль районы бюджеты	5	5	10
Бурыч 3. Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында татар һәм рус телләрен өйрәнү һәм татар һәм рус телләрендә белем бирүнең тулы системасын үстерү	Нурлат муниципаль районы бюджеты	7	7	14
Бурыч 4. Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында татар һәм рус телләрен саклау һәм үстерү процессларын фәнни һәм фәнни-методик яктан тәэмин итү	Нурлат муниципаль районы бюджеты	0	0	0
Бурыч 5. Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында яшәүче халыкларның телләрен саклау һәм үстерү	Нурлат муниципаль районы бюджеты	0	0	0
Бурыч 6. Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында социаль статусын күтәрү һәм дәүләт һәм башка телләргә популярлаштыру	Нурлат муниципаль районы бюджеты	5	5	10
Бурыч 7. Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында телләр үсешенә мониторинг һәм анализ	Нурлат муниципаль районы бюджеты	0	0	0
Программа буенча барысы	Нурлат муниципаль районы бюджеты	20	20	40

